

Strategia de dezvoltare a Comunității prietenoase vârstei în comuna Vișoara în perioada 2021- 2023

anexă a Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Vișoara 2016-2021

Aprobat pe 07.05.2021 prin Decizia Consiliului Sătesc Vișoara nr.2/11

Cuprins

INTRODUCERE.....	2
Ce înseamnă o Comunitate prietenoasă vârstei.....	2
Metodologia de elaborare a strategiei.....	4
SITUAȚIA VÂRSTNICILOR DIN SATUL VIIȘOARA.....	5
Date privind populația comunei.....	5
Descrierea problemelor vârstnicilor pe domenii.....	6
Sinteza problemelor identificate.....	12
ANALIZA SWOT.....	14
OBIECTIVE.....	16
IMPLEMENTAREA STRATEGIEI.....	18
ANEXA 1. PLANUL DE ACȚIUNI 2021-2023.....	20
ANEXA 2. LISTA PROBLEMELOR IDENTIFICATE.....	25
ANEXA 3. LISTA PARTICIPANȚILOR LA ELABORAREA STRATEGIEI.....	27

INTRODUCERE

Ce înseamnă o Comunitate prietenoasă vârstei

Conceptul de „Comunitate prietenoasă vârstei” a fost dezvoltat de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) ca o abordare care răspunde la îmbătrânirea populației și promovează incluziunea și contribuția persoanelor în etate la viața comunității. În cadrul acestei abordări, atenția este orientată pe mediul fizic și social din comunitate, care sunt privite ca factori determinanți esențiali ai faptului dacă oamenii pot rămâne sănătoși, independenți și autonomi până la bătrânețe.

O comunitate prietenoasă vârstei răspunde atât oportunităților, cât și provocărilor unei populații îmbătrânite, creând medii fizice și sociale care susțin viața independentă și activă și permit persoanelor în vârstă să contribuie în continuare la toate aspectele vieții comunității.

Conceptul evidențiază opt domenii pe care comunitățile le pot aborda pentru a-și adapta mai bine structurile și serviciile la nevoile persoanelor în vârstă sub următoarele aspecte:

Domeniul	Aspecte cheie
Spații publice și clădiri	<p>Persoanele în etate, dar și cele tinere au nevoie de locuri, plasate convenabil, unde să se adune împreună în aer liber sau în spații închise.</p> <p>Parcuri, alei, străzi sigure și iluminate, toalete publice curate, scaune în aer liber și clădiri accesibile – toate acestea contribuie la o interacțiune mai activă și mai pozitivă între localnici.</p> <p>Deopotrivă cu vârstnicii, persoanele cu dizabilități sau părinții cu cărucioare – toți vor aprecia existența unei rampe de acces, a balustradelor sau chiar și a unui ascensor, instalate în incinta unei clădiri publice.</p>
Transport	<p>Persoanele în etate își doresc și au nevoie de stații amenajate cu bănci, unde să se adăpostească de ploaie, vânt și ninsori. Transportul public să poată fi accesat din orice zonă a localității, iar costul să fie accesibil.</p> <p>Drumuri și trotuare reparate, indicatoare instalate, treceri de pietoni marcate corespunzător, podețuri și poduri asigurate cu balustrade ar ajuta localnicii să se deplaseze în siguranță.</p>
Locuințe	<p>Cei mai mulți oameni doresc să își trăiască bătrânețea în propria casă, asigurată cu apă potabilă la robinet, sistem de canalizare, sobă reparată și funcțională, podea trainică, geamuri menținute și sigure, detectoare de fum instalate.</p> <p>Importante pentru bătrâni sunt balustradele, rampele, treptele comode, pentru ca accesul în locuință să fie sigur, să prevină căderi sau alte situații cu risc pentru viață.</p>
Participare socială	<p>Indiferent de vârsta pe care o are un om, singurătatea afectează negativ sănătatea mentală și fizică, dar și sentimentul de bunăstare.</p> <p>Pentru a evita izolarea și singurătatea, persoanele în etate au nevoie să rămână active în societate prin participarea la diverse activități sociale împreună cu persoane de diferite vârste.</p>
Respect și incluziune socială	<p>Într-o comunitate prietenoasă vârstei sunt dezvoltate servicii comunitare respectuoase și incluzive, fiind promovată o imagine pozitivă a îmbătrânirii și a persoanelor în etate.</p> <p>Vârstnicii sunt consultați de către prestatorii de servicii publice și private despre nevoile lor și despre modalitățile de deservire mai calitativă. Personalul care oferă</p>

	<p>servicii este politicos și dispus să ajute.</p> <p>De asemenea, activitățile comune între generații sunt o modalitate eficientă de învățare reciprocă pentru tineri și vârstnici, de apreciere și încurajare a ceea ce pot oferi, dar și de a petrece timpul plăcut și util.</p>
Participare civică și angajare	<p>Nu există un termen de valabilitate pentru implicare, iar vârstnicii pot, deopotrivă cu alți membri ai comunității, să contribuie la dezvoltarea acesteia.</p> <p>Într-o comunitate prietenoasă vârstei, persoanele în etate, chiar și după pensionare, beneficiază de diferite posibilități pentru a munci, a face voluntariat și a rămâne implicate în viața socială și civică.</p> <p>Calificările și experiența vârstnicilor sunt recunoscute și apreciate, iar aceștia la rândul lor, se simt utili și apreciați.</p>
Comunicare și informare	<p>Comunitățile prietenoase vârstei accentuează nevoia de a utiliza mijloace variate de comunicare adaptate specificului persoanelor în etate, în așa fel ca informația despre evenimentele din comunitate să fie accesibilă și să ajungă la timp la vârstnici.</p> <p>Panouri cu informație simplă și ușor de citit, buletine informative locale, radio local, adunări generale sau pe sectoare cu locuitorii – acestea sunt doar câteva din instrumentele de comunicare ce pot fi utilizate într-o Comunitate prietenoasă vârstei.</p>
Servicii incluzive	<p>Orice comunitate prietenoasă vârstei oferă un spectru larg de servicii destinate promovării, menținerii și restabilirii sănătății. Serviciile medicale, serviciile de îngrijiri la domiciliu, serviciile care asigură posibilități de practicare a sportului și alte activități de acest gen sunt menite să ajute membrii comunității să se bucure de o sănătate bună.</p> <p>Serviciile oferite de farmacii, frizerii, ateliere de croitorie, spălătorii, servicii de aprovizionare cu apă și canalizare, contribuie la bunăstarea și îmbunătățirea calității vieții vârstnicilor.</p>

Începând cu anul 2006, mai multe țări ca Australia, Canada, Germania, Marea Britanie, SUA, Irlanda, Federația Rusă, Japonia, dezvoltă conceptul de „Comunitate prietenoasă vârstei”. Începând cu anul 2017 conceptul de „Comunitate prietenoasă vârstei” a început să fie aplicat și în Republica Moldova. Conceptul a fost pus în aplicare în 15 localități din raioanele Rezina, Șoldănești, Sângerei și Florești, în cadrul proiectului „Îmbătrânire și sănătate”, realizat de către AO „CASMED” în parteneriat cu HelpAge International cu suportul financiar al Crucii Roșii din Elveția.

Proiectul a demonstrat că comunitățile locale pot deveni locuri mai bune pentru a îmbătrâni, când consiliul local, instituțiile publice și comunitatea au o mai bună înțelegere a problemelor, așteptărilor și aspirațiilor persoanelor în vârstă. Dovezile din proiect indică faptul că intervențiile au avut un impact asupra planificării pe termen lung și a proceselor de luare a deciziilor în comunitățile țintă.

În anul 2020 a început promovarea conceptului în satul Viișoara și dezvoltarea strategiei curente, cu suportul proiectului „Îmbătrânire și Sănătate” implementat de AO „CASMED” cu susținerea financiară a Crucii Roșii din Elveția.

Această strategie reprezintă un pas înainte pentru dezvoltarea unei comunități prietenoase vârstnicilor în satul Viișoara conform viziunii:

Satul Viișoara este o comunitate prietenoasă vârstnicilor, cu servicii publice și socio-medicale de calitate, axate pe nevoile membrilor comunității.

Metodologia de elaborare a strategiei

Strategia curentă a fost elaborată în cadrul unui proces participativ desfășurat în perioada iunie-decembrie 2020. Procesul de planificare strategică a avut ca punct de pornire necesitățile și problemele vârstnicilor din s. Viișoara, care au fost identificate și analizate în baza Ghidului metodologic „*Identificarea Nevoilor Persoanelor în Etate*” elaborat în cadrul proiectului „Îmbătrânire și Sănătate” implementat de către AO „CASMED” cu suportul financiar al Crucii Roșii din Elveția.

Procesul a inclus mai multe etape, printre care cele mai importante au fost:

- **Studiul cantitativ *Evaluarea percepției privind conceptul de „Comunitate prietenoasă vârstei”*** în satul Viișoara, r-nul Edineț. Chestionarul pentru colectarea de date a fost aplicat de către 9 operatori: membrii Comitetului Coordonator Local din localitatea Viișoara – care au fost instruiți anterior cum să aplice chestionarul. Studiul a fost realizat în perioada 24.06.2020 – 07.07.2020, în baza a 102 respondenți din comună cu vârsta de peste 50 de ani, reprezentând câte 20% din următoarele categorii de vârstă: 50-56 ani, 57-65 ani, 66-70 ani, 71-80 ani, 81+, din care 53% sunt femei și 47% - bărbați.
- **4 discuții focus-grup** cu patru grupuri distincte de participanți: tineri, vârstnici, reprezentanții APL (primăria și consiliul local din s. Viișoara), prestatorii de servicii și alți actori relevanți din comunitate. Discuțiile focus-grup au fost realizate în luna octombrie 2020.
- **Atelierul de planificare strategică** facilitat de AO „CASMED” cu participarea reprezentanților APL și Comitetului Coordonator Local, desfășurat pe 29.12.2020 în incinta Căminului cultural al localității Viișoara. În cadrul atelierului au fost stabilite direcțiile și acțiunile strategice în perioada 2021-2023 pentru implementarea conceptului „Comunitate prietenoasă vârstei” în satul Viișoara.
- **Analiza datelor și informației** colectate și sistematizate. Studiarea informației din documentele locale și sursele deschise de informare referitoare la satul Viișoara. Formularea componentelor strategice.

Procesul de planificare strategică a fost afectat de pandemia de COVID-19 care a determinat anumite limite pentru posibilitățile de întrunire, discuție și analiză în grup.

Documentul curent a fost elaborat ca o anexă a Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a satului Viișoara 2016-2021.

SITUAȚIA VÂRSTNICILOR DIN COMUNA VIȘOARA

Date privind populația comunei

În anul 2020, populația satului Vișoara numără, 1408 de persoane.

Din totalul celor 1408 de locuitori, 28% îl constituie persoanele de peste 50 de ani (395 de oameni). Persoanele din categoria de vârstă între 0-15 ani constituie 23% din populația comunei (323 de persoane), cele de 16-35 de ani constituie 25% din populație (353 de persoane), iar cele de 36-50 de ani – 24% din populație (337 de persoane).

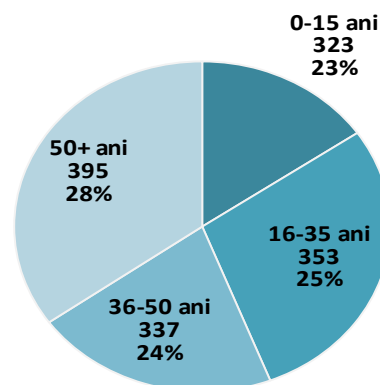

Figura 1. Structura pe categorii de vârstă a populației s. Vișoara

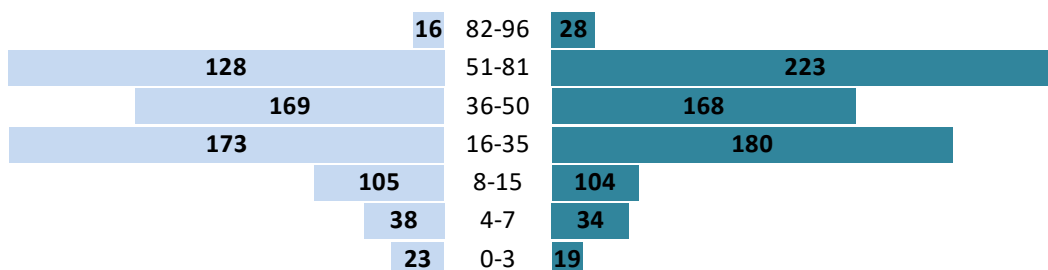

Figura 2. Piramida vârstelor a populației din comuna Vișoara

Structura pe sexe a populației din sat este aproximativ echilibrată, cu 54% bărbați de toate vârstele și 46% - femeile de toate vârstele.

O dată cu înaintarea în vârstă, proporția dintre bărbați și femei se menține aproximativ aceeași. Astfel pentru categoria de vârstă 51-81 ani, proporția este de 45% femei și 55% bărbați, iar la categoria de peste 81 de ani, ponderea bărbaților este de 35%, iar femeile 65%. Prin urmare, în cadrul populației cu vârsta 50-81 din comună bărbații constituie majoritatea la o diferență de aproape 5 puncte procentuale față de femeile, însă la categoria 82 - 96 femeile constituie majoritatea la o diferență considerabilă de 30

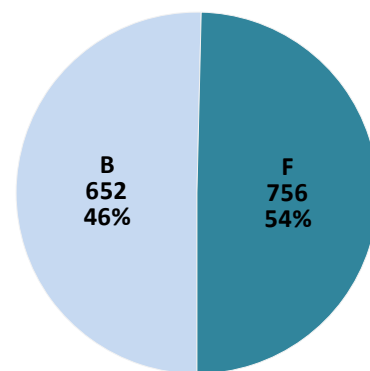

Figura 3. Structura pe sexe a populației din s. Vișoara (Total)

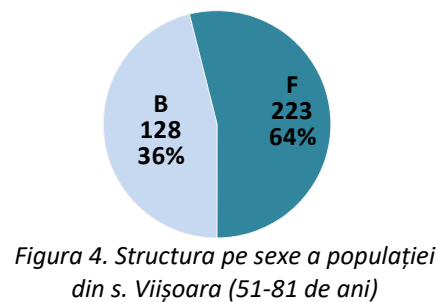

Figura 4. Structura pe sexe a populației din s. Vișoara (51-81 de ani)

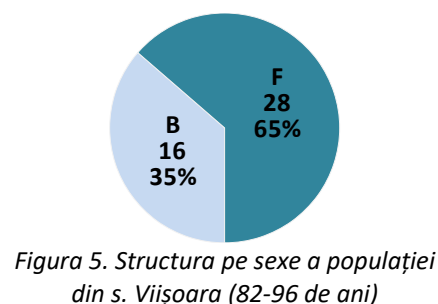

Figura 5. Structura pe sexe a populației din s. Vișoara (82-96 de ani)

de puncte procentuale.

În anul 2020 în satul Viișoara activau două structuri pentru facilitarea soluționării problemelor vârstnicilor:

Comitetul Coordonator Local – o structură creată în anul 2020 pentru facilitarea implementării conceptului de Comunitate Prietenoasă Vârstei în satul Viișoara. Comitetul este o structură de reprezentare, consultare și de împuternicire a cetățenilor, cu precădere a persoanelor în etate, care implementează pașii necesari ca localitatea să devină mai prietenoasă vârstei. Comitetul coordonator este format din 10 persoane, reprezentanți ai administrației publice locale, ai instituțiilor din localitate și vârstnici din comunitate.

Grupul de inițiativă a seniorilor „Viișoreni” – constituit în vara lui 2017, își propune mai multe activități de informare, comunicare și schimb de experiență care să contribuie la un mediu favorabil îmbătrânirii active și sănătoase în comunitate. La moment, grupul de inițiativă este constituit din 37 de membri (31 femei și 6 bărbați). Vârsta membrilor este cuprinsă între 50 și 78 de ani.

Descrierea problemelor vârstnicilor pe domenii

Secțiunea curentă conține o descriere a situației generale și a problemelor specifice cu care se confruntă populația comunei în general și populația vârstnică în special. Problemele au fost grupate în funcție de cele opt domenii ale conceptului „**Comunitate prietenoasă vârstei**”. Identificarea problemelor din fiecare domeniu a fost realizată din perspectiva vârstnicilor, pe baza constatărilor de la focus-grupuri, chestionarea populației și analiza altor date și indicatori. Totodată, în baza opiniilor participanților la focus-grupuri și chestionarea populației au fost identificate o serie de priorități pentru fiecare din domeniile abordate.

SPAȚII ȘI CLĂDIRI PUBLICE

În localitate sunt 14 clădiri cu destinație publică (printre care primăria, casa de cultură, Instituția Publică Gimnaziul „Diomid Gherman”, grădinița, Instituția Medicală de Sănătate Publică Centrul de Sănătate, oficiul poștal (OP), biserica ortodoxă și cea evanghelică, asociația de consum și câteva magazine). **Accesul în clădirile publice din localitate este incomod și periculos, mai ales pe timp de iarnă.** Dintre persoanele chestionate, **55,8 % consideră o problemă lipsa balustradelor și rampelor la instituțiile publice, 46,1% consideră gravă situația treptelor lunecoase pe timp de iarnă la instituțiile publice.** Cele mai problematice sunt clădirile care găzduiesc instituțiile publice frecventate des de vârstnici și anume: OP, primăria, farmacia, biserica, magazinele din localitate (unde nu sunt nici rampe, nici balustrade). De exemplu, dacă la primărie pragurile sunt mai comode, la IMSP CS, pe lângă lipsa rampei, treptele sunt multe la număr, înguste și înalte. Conform opiniilor expuse la focus-grupuri, cea mai gravă situație este la intrarea în OP. La gimnaziu nu este nici bară, treptele pragului sunt înalte, iar drumul de acces este avariata. De doi ani este construit un WC intern în gimnaziu, dar nu funcționează, iar cel din curte este într-o stare deplorabilă și nu permite accesul în siguranță a persoanelor în etate (trotuar avariata, lipsa balustradelor). Trotuarul este avariata și lipsesc balustradele.

OP, IMSP CS și primăria sunt instituții publice prestatoare de servicii unde se crează de regulă, cele mai mari fluxuri de oameni din comună. Pe lângă funcția de prestare de servicii aceste spații reprezintă și locuri în care sătenii se adună pentru socializare. Deseori sătenii așteaptă în **spațiile de lângă aceste clădiri care nu sunt foarte bine amenajate și nu sunt comode și confortabile pentru așteptare.** La primărie, sunt scaune pentru așteptare în incinta clădirii, dar nu și afară. La OP este un singur scaun afară pe care pot sta 3 persoane, iar la CMF scaunele lipsesc, **47%** din persoanele chestionate consideră o problemă lipsa scaunelor în locurile publice și de-a lungul străzii principale.

În localitate sunt insuficiente spații de agrement amenajate. În sat sunt câteva locuri cu destinație de recreere și agrement. În Viișoara este amplasat un parc cu bănci și foisor pentru odihnă. În localitate există un stadion de fotbal vechi, care nu are însă condițiile necesare pentru petrecerea

timpului liber, nu este amenajat corespunzător și îngrădit ca să fie menținut în ordine. În localitate nu sunt WC-uri publice.

40% din respondenți consideră că spațiile de odihnă și agrement nu corespund cerințelor tuturor locuitorilor comunei.

Strada centrală din Vișoara este iluminată. În schimb **străzile secundare din localitate nu sunt toate iluminate pe timp de noapte. 65% din respondenți** consideră că nu toate străzile sunt iluminate pe timp de noapte. Doar **28%** din respondenți au confirmat că locuiesc pe străzi iluminate. Lipsa iluminatului mărește gradul de nesiguranță după lăsarea întinericului și creează disconfort pentru locuitorii din preajmă.

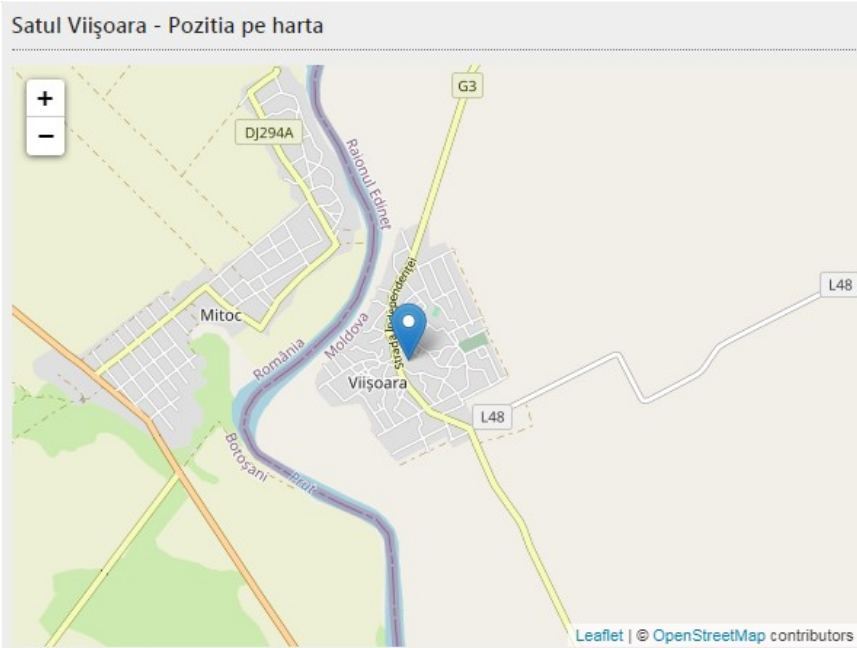
Priorități identificate pentru domeniul SPAȚII ȘI CLĂDIRI PUBLICE:

- ◆ Instalarea rampelor și balustradelor la intrarea în clădirile publice;
- ◆ Încălzirea tuturor clădirilor publice pe timp de iarnă;
- ◆ Instalarea scaunelor în spațiile publice (CMF CS și OP ar fi locurile prioritare, dar și la poarta școlii, în fața primăriei, pe traseu sau la Alexandra Rusu la fântână în vale) - bănci cu spetează pentru confort sportiv. În condiții de pandemie, este indicată instalarea băncilor la o distanță acceptabilă din punct de vedere a normelor sanitare;
- ◆ Amenajarea mai multor spații unde locuitorii să se poată aduna pentru socializare și odihnă;
- ◆ Instalarea în parc a băncilor, a unui foisor pentru activități de grup și a unei scene de vară;
- ◆ Amenajarea a două terenuri de joacă.
- ◆ Amenajarea stadionului unde atât vârstnicii cât și tinerii să practice sportul pentru a duce un mod de viață sănătos;
- ◆ Alocarea unei încăperi pentru vârstnici unde ar putea să se adune, să comunice și să practice diverse activități de relaxare (domino, cercuri dans).
- ◆ Amenajarea a cel puțin un WC curat și civilizat (prioritar la primărie);
- ◆ Instalarea scaunelor și urnelor de-a lungul străzii centrale;
- ◆ Iluminarea străzilor auxiliare din localitate.

TRANSPORT

O mare parte a drumurilor din sat sunt deteriorate¹.

Drumul L36 care traversează satul Vișoara a fost reparat în anul 2019. Drumul traversează localitatea dintr-un capăt în altul și are o întindere de 1,5 km. Drumurile auxiliare sunt deteriorate; sunt străzi pe care se formează șanțuri, în care se adună apa (lângă casa de Cultură), acoperite de glod. De asemenea podul central este avariât. Alte porțiuni deteriorate includ segmentele de la lângă Lilia Chitic, lângă Viorel Rusnac, de la Igor Spătaru în vale.

¹ Sursă hartă: <https://www.google.com/maps>

Drumurile din localitate nu sunt amenajate cu trotuare. Strada centrală din localitate nu este amenajată cu trotuare. În lipsa trotuarelor pietonii sunt nevoiți să se deplaseze pe carosabil. Durata traversării celor 1,5 km de drum de la un capăt la altul este de aproape 30 min, pentru o persoană în putere. În aceste condiții, deplasarea elevilor de la și spre școală, deplasarea persoanelor în vârstă, cu mobilitatea redusă sau a persoanelor cu cărucioare este extrem de anevoioasă și periculoasă. La fel și deplasarea pe biciclete și trotinete este dificilă și periculoasă în lipsa trotuarelor.

În sat nu este transport local, din acest motiv 71,56% din respondenți au menționat ca o problemă serioasă imposibilitatea vârstnicilor cu un grad redus de mobilitate să se deplaseze mai ușor spre instituțiile publice locale. În localitate circulă rute spre Edineț de 3 ori pe zi și spre Chișinău de 3 ori pe zi. Microbuzele însă nu sunt adaptate pentru îmbarcarea și debarcarea persoanelor cu mobilitate redusă. Totodată, condițiile din microbuze sunt precare (înghesuială, murdărie). În privința graficului de circulație, opiniile locuitorilor sunt împărțite: 28,43% **consideră că graficul nu este comod**, iar 58,42% - consideră că este comod. În cadrul Audierii publice cetățenii au menționat necesitate circulației unei rutiere și după orele 14:00.

În localitate sunt trei stații de așteptare din care două sunt amenajate într-o anumită măsură. Confortul la așteptarea transportului - protejarea de soare, ploaie și vânt, mai ales pentru persoanele mai sensibile este un factor important. **55%** din respondenți consideră că **stațiile de așteptare nu sunt amenajate și nu este afișat graficul de circulație**, pe când **42%** consideră că nu există vreo problemă legată de amenajarea stațiilor, dar consideră că ar fi necesar de mai construit o stație de așteptare a transportului public la Filaret și de plasat graficul de circulație. În localitate sunt amenajate trei treceri de pietoni.

Priorități identificate pentru domeniul TRANSPORT:

- ◆ *Repararea drumurilor principale și auxiliare din localitate;*
- ◆ *Amenajarea trotuarelor pe strada principală;*
- ◆ *Introducerea unui transport special (taxi social) pentru persoanele în etate, cu grad de dizabilitate, cele care au nevoie stringente, pentru deplasare la ambulatoriu și la poștă;*
- ◆ *Suplinirea microbuzelor sau detașarea unui autobuz mai mare pentru rutele din localitate;*
- ◆ *Dotarea transportului cu rampe de acces și balustrade;*
- ◆ *Introducerea unui transport special (taxi social) pentru persoanele în etate, cu grad de dizabilitate, cele care au nevoi stringente, pentru deplasare la ambulatoriu și la poștă;*
- ◆ *Extinderea orarului de circulație cu o rută după masă în jurul orelor 14.00-18.00;*
- ◆ *Construirea și amenajarea unei stații lângă Filaret; Afișarea graficului de circulație;*
- ◆ *Extinderea traseului transportului public până la capătul satului;*
- ◆ *Amenajarea de treceri de pietoni la ieșirile la străzile centrale: la bar unde se întoarce transportul, la magazin deval.*

LOCUIŢE

Locuințele mai multor vârstnici prezintă risc sporit de accidente inclusiv incendii. În general, casele vârstnicilor (ca și majoritatea celorlalte locuințe) nu sunt conectate la apeduct și canalizare, nu au WC. În sat sunt puțini vârstnici care au case în stare avariata. Printre zonele cu probleme se numără ușile, geamurile sau chiar elementele de construcție avariate. Aceste deficiențe fac locuința neconfortabilă, mai ales în perioada rece a anului. O altă problemă întâlnită este starea sanitară proastă a locuințelor. Un pericol deosebit sunt sobele avariate care reprezintă risc de incendiere sau intoxicare. Un număr limitat de locuințe au instalate detectoare de fum. 74,50% din respondenți consideră necesară dotarea locuințelor vârstnicilor cu detectoare de fum. 23,52% din respondenți consideră că locuințele vârstnicilor prezintă risc sporit de accidente, iar 31,37% - consideră că locuințele nu prezintă pericol. Însă mai grav este că 45,09% din locuitorii satului nu cunosc despre aceste probleme ale persoanelor în etate.

Îmbucurător este faptul că vârstnici din localitate nu se simt neglijați de comunitate și de autoritățile locale, mai ales în momentele mai dificile ale anului. Astfel, 71,56% consideră că - **autoritățile locale**

și vecinii ajută persoanele în etate pe timp de iarnă. Una din temele mai dureroase este asigurarea cu lemne de foc pentru perioada rece a anului: 65,68% - au menționat că **vârstnicii și persoanele cu dizabilități sunt ajutați cu lemne de foc pe timp de iarnă**, pe când 15,68% din respondenți au menționat că acestor două categorii de cetățeni nu li se acordă lemne de foc pe timp de iarnă.

Priorități identificate pentru domeniul LOCUINȚE:

- ◆ *Întocmirea bazei de date cu locuințele în stare proastă ale vârstnicilor;*
- ◆ *Dotarea locuințelor vârstnicilor cu detectoare de fum;*
- ◆ *Asigurarea vârstnicilor cu lemne și cărbuni pentru perioada rece a anului;*
- ◆ *Ajutarea persoanelor în etate la treburile casnice de către voluntari;*

PARTICIPARE SOCIALĂ

Vârstnicii care nu mai sunt încadrați în câmpul muncii ies din circuitul social. Mediul social al acestora se reduce la rude (dacă sunt în sat) și vecini. Vârstnicii care continuă să fie angajați socializează mai mult, inclusiv la activități și evenimente publice din localitate. **71,56% consideră că există oportunități pentru a facilita întâlnirile între persoanele în etate.** Unele grupuri formate pe anumite interese comune socializează: de exemplu, câțiva bărbați se întâlnesc și joacă domino, cărți, pentru că lipsesc spații dedicate pentru activități de socializare. Pe lângă casa de cultură a fost creat un ansamblu de muzică și dans, dar activitatea acestuia a fost sistată din cauza pandemiei. Situația persoanelor imobilizate este mai complicată: **85,29% consideră că persoanele cu mobilitate redusă sau imobilizate sunt vizitate la domiciliu.**

Vârstnicii participă la evenimentele socio-culturale din localitate – 89% au menționat că vârstnicii participă la activitățile socio-culturale. Evenimentele publice care se desfășoară în localitate sunt suficient de incluzive, acest lucru l-au menționat 74,50% din respondenți, că **vârstnicii sunt implicați în organizarea diferitor evenimente publice în comunitate.** Acest aspect afectează simțul de apartenență la evenimentele publice și contribuie la integrarea vârstnicilor în viața comunității.

Priorități identificate pentru domeniul PARTICIPARE SOCIALĂ:

- ◆ *Organizarea activităților de socializare tematice, pe interese pentru vârstnici (de exemplu: cenacluri literare, instruiri la calculator, șezători (culinare, împletit, croșetat, cerc de obiceiuri naționale, concerte, sfaturi cum să ieșim din greutăți);*
- ◆ *Implicarea vârstnicilor în activitățile publice și în organizarea actelor de caritate;*
- ◆ *Organizarea mai multor sărbători în sat cu subiecte de interes și pentru vârstnici (de exemplu: Ziua Familiei, Ziua Buniciștelor și a Buneiilor, Ziua oamenilor în etate, iarmarocuri pentru gospodine, Festivalul Pădurii, primăvara (un festival specific satului), Sărbătoarea plăcintelor, Ziua roadei, Ziua Bisericii, excursii la mănăstiri, etc.).*

RESPECT ȘI INCLUZIUNE SOCIALĂ

Analiza situației a arătat că există o percepție a persoanelor vârstnice că sunt uneori excluse de la activitățile publice din comunitate. Însă **92,15%** din respondenți consideră că **autoritățile locale și oamenii din localitate sunt preocupați de persoanele în etate și nevoile vârstnicilor.**

În plus, vârstnicii au percepția că nu sunt respectați de ceilalți membri ai comunității și resimt o diviziune între generații și o lipsă de comunicare între diverse grupuri sociale. Însă numai **33,33%** dintre respondenți consideră că **tinerii nu manifestă o atitudine respectuoasă față de persoanele în etate**, însă **50,98%** au menționat contrariu.

33,33% au menționat că **persoanele în etate sunt uneori tratate cu mai puțin respect** de către locuitorii mai tineri, iar **35,29%** nu sunt de acord cu această afirmație. Datorită experienței și cunoștințelor, vârstnicii contribuie la procesele decizionale locale și adoptarea unor decizii mai bune pentru comunitate. **38,23%** din respondenți au menționat că **vârstnicii sunt invitați la ședințele CL și contribuția lor la nivel de comunitate este apreciată.**

Priorități identificate pentru domeniul RESPECT ȘI INCLUZIUNE SOCIALĂ:

- ◆ *Omagierea vârstnicilor la aniversări cu cifre rotunde. Menționarea meritelor vârstnicilor la activități publice;*
- ◆ *Desfășurarea de activități în comun a tinerilor cu vârstnicii, pentru schimb de experiență și cunoștințe (mese rotunde, discuții pe diferite teme);*
- ◆ *Implicarea părinților în educație, ocupații pentru copii cu dizabilități;*
- ◆ *Organizarea ședințelor cu participarea/invitarea vârstnicilor pe subiecte referitoare la deciziile discutate, unde vârstnicii să aibă posibilitatea de exprimare a opiniei;*

PARTICIPARE CIVICĂ ȘI ANGAJARE

Persoanele în etate au mai puține oportunități de angajare în câmpul muncii - 30,39% împărtășesc această opinie. În Viișoara sunt puține oportunități de angajare în afara muncilor agricole necalificate. Printre vârstnici sunt puțini angajați. Totuși sunt vârstnici care se implică în activități voluntare. **72,54%** menționează că **autoritățile locale susțin inițiativele și activitățile de voluntariat realizate de persoanele în etate**. Mai complicată este situația persoanelor cu nevoi speciale, numai **49,01%** consideră că **persoanele în etate cu nevoi speciale au acces la activități de voluntariat**.

Învățarea continuă este o necesitate pentru realitatea dinamică, în continuă digitalizare, în care trăim. Cunoștințele și abilitățile noi ar permite persoanelor în etate să rămână conectați la schimbările și provocările sociale contemporane. În Viișoara **77,45%** din respondenți consideră că persoanele în etate **au oportunități să învețe lucruri noi și să fie activi social**.

O serie de probleme au fost identificate și în privința proceselor decizionale din comună. Mai mulți membri ai comunității circa **43,13%** nu cunosc despre faptul cât de implicați sunt vârstnicii în viața civică a comunității și în procesul de luare a deciziilor. Pe când **50 %** consideră că **vârstnicii sunt bine reprezentați în comisiile locale și participă în procesul de luarea a deciziilor**.

Priorități identificate pentru domeniul PARTICIPARE CIVICĂ ȘI ANGAJARE:

- ◆ *Organizarea vârstnicilor în cercuri pe interese (împletit, șah, domino, biliard, ansamblu, întruniri, șezători, vizite la muzeu) pentru socializarea și păstrarea contactelor sociale;*
- ◆ *Culegerea de propuneri de la vârstnici referitor la necesitățile lor de învățare;*
- ◆ *Stimularea vârstnicilor în utilizarea resurselor digitale (computere conectate la internet) din incinta bibliotecii locale;*
- ◆ *Plasarea anunțurilor la panourile de informare, pe rețelele de socializare referitor la ședințele consiliului local;*
- ◆ *Invitarea la ședințele consiliului a persoanelor în etate.*

COMUNICARE ȘI INFORMARE

Informația de interes public nu este comunicată eficient comunității, în special persoanelor vârstnice. **11%** consideră că **vârstnicii nu sunt informați despre activitățile care se organizează în localitate** iar **85%** consideră că sunt informați. Majoritatea tinerilor se informează din spațiul informațional digital prin intermediul telefoanelor mobile sau altor dispozitive electronice. Persoanele vârstnice sunt conectate mai puțin sau deloc la spațiul digital. **61% consideră că persoanele în etate au acces la computere și internet în spații sau instituții publice** și nu mai **13%** consideră că persoanele în etate nu au acces la computere și internet în spații sau instituții publice.

Adunările generale în sat se desfășoară de către reprezentanții APL prin discuții cu cetățenii pe sectoare, iar **39,21%** din respondenți consideră că și persoanele în etate sunt implicate voluntar în calitate de experți diseminatori de informație și formatori/traineri. **Mai problematic este faptul că 55,88%** nu cunosc despre aceste lucruri.

Informarea vârstnicilor cu privire la ce se întâmplă în localitate se face prin anunțuri scrise pe panourile informative sau verbal. În cadrul focus grupurilor desfășurate în Viișoara participanții au menționat că nu sunt plasate suficiente panouri informative pentru a avea posibilitatea să se informeze vârstnicii din diferite regiuni ale localității. Multe din persoanele vârstnice au deficiențe de

vedere, auz sau mobilitate redusă. Chiar dacă anunțurile imprimate sunt plasate pe panourile de informație nu toată lumea le poate citi. Pentru unele persoane este greu să ajungă în fața unui panou. Alte persoane nu pot citi textul pentru că acesta este ilizibil, prea mărunț, contrastul nu este potrivit sau este scris într-un limbaj prea sofisticat.

Priorități identificate pentru domeniul COMUNICARE ȘI INFORMARE:

- ◆ Organizarea de lecții la calculatoare pentru vârstnici, mese rotunde, seminare, traininguri;
- ◆ Organizarea de adunări la nivel de localitate și de mahalale și discutarea problemelor localității cu cetățenii;
- ◆ Instalarea mai multor panouri informative;
- ◆ Plasarea informației cu privire la ședințe pe pagina de Facebook a primăriei; Plasarea și actualizarea informației pe panourile informative (a informației despre ședințe, ordinea de zi) într-o formă și conținut accesibilă vârstnicilor;
- ◆ Elaborarea, editarea și distribuirea pliantelor, fluturașilor pentru promovarea conceptului de comunitate prietenoasă vârstei.

SERVICII INCLUZIVE

Oferta de servicii din satul Vișoara, include servicii educaționale, medicale, comerț (magazine), lucrări mecanizate, servicii de transport, conexiune la televiziune digitală, telefonie fixă și mobilă. În localitate funcționează o cantină socială, servicii socio-medicale de îngrijiri la domiciliu. Totodată, în localitate nu este salon de frumusețe, croitorie, atelier de repararea încălțămintei și hainelor, atelier de reparație a aparatelor electrice, serviciu de stomatologie și farmacie veterinară.

În localitate nu există servicii de colectare și selectare a gunoiului, nu sunt tomberoane. Această problemă a fost confirmată de 61% din respondenți care au subliniat că **persoanele în etate nu au acces la servicii de colectare a deșeurilor**. Locul pentru depozitarea deșeurilor din localitate nu este autorizat și nici nu este amenajat. Din inconștiență, localnicii aruncă gunoiul la întâmplare, inclusiv lângă fântâni afectând astfel și calitatea apei potabile.

Priorități identificate pentru domeniul SERVICII INCLUZIVE:

- ◆ Crearea serviciului comunitar de colectare a gunoiului și amenajarea unei gunoști autorizate;
- ◆ Finalizarea apeductului și lansarea serviciului de aprovizionare cu apă și canalizare;
- ◆ Menținerea serviciilor integrate de îngrijiri la domiciliu;
- ◆ Redeschiderea unei farmacii în comună;
- ◆ Deschiderea de servicii de notar odată pe săptămână la primărie;

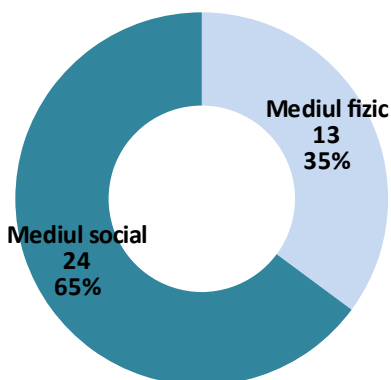
Sinteza problemelor identificate

Cele mai multe probleme cu un grad mare de preocupare din partea vârstnicilor au fost identificate în domeniul spațiilor și clădirilor publice din localitate. Problemele din acest domeniu sunt confirmate de peste 79% din respondenți. Problemele din domeniile Transport, Locuințe, și Comunicare și informare sunt resimțite de 48% - 50% din respondenți, iar problemele din celelalte domenii sunt confirmate de respondenți în proporție de 56% - 62%.

Figura 6. Media gradului de confirmare a problemelor/îngrijorărilor pe domenii

Dacă divizăm problemele în funcție de mediul pe care îl afectează, putem deosebi probleme care afectează mediul fizic și tangibil din comună (tot ce ține de infrastructura fizică) și mediul social (include obiceiurile locale, relațiile dintre locuitori și alte aspecte intangibile și invizibile).

Din totalul de 37 de probleme și îngrijorări identificate, cea mai mare parte se referă la aspecte care țin de mediul social din satul Vișoara.

24 dintre problemele descrise (65%) vizează aspecte legate de implicarea în viața socială, participarea în procese decizionale și în viața civică, relațiile dintre generații, ajutorul și atenția față de nevoile speciale ale vârstnicilor și altor persoane vulnerabile.

Alte 13 probleme (35%) se referă la probleme și îngrijorări referitoare la infrastructura din localitate (drumuri deteriorate, lipsa trotuarelor, acces dificil în clădiri, lipsa spațiilor de odihnă și agrement, stații neamenajate).

Figura 7. Distribuția problemelor după mediul pe care îl afectează (fizic vs social)

Chiar dacă sunt mai puține la număr, problemele care țin de mediul fizic sunt resimțite mai intens de către populația vârstnică din Vișoara. Media gradului de confirmare a problemelor din mediul fizic a fost de 69%. Aceste probleme se concentrează în patru din cele opt domenii analizate (Spații publice și clădiri (79,2%), Transport (54,5%), Locuință (51,7%) și Servicii comunitare și de sănătate (77,9%).

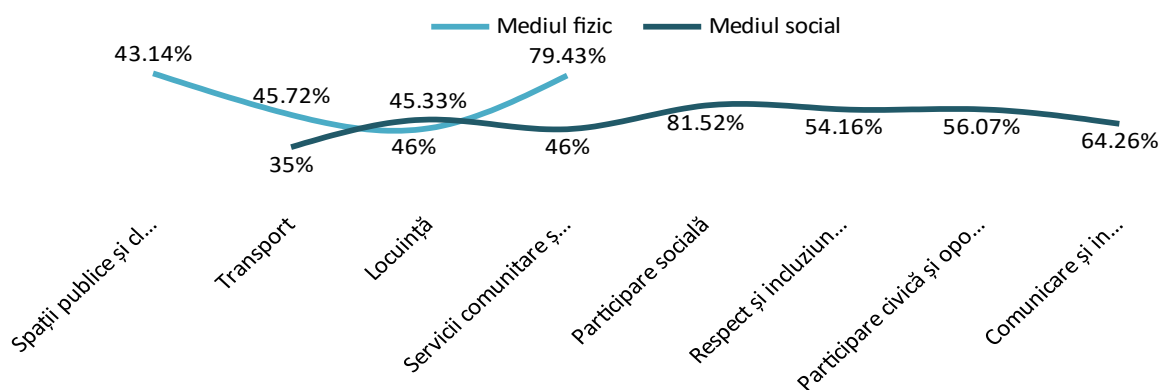

Figura 8. Gradul de confirmare al problemelor din mediul social vs. mediul fizic

Problemele din mediul social au o media de confirmare de 54%. Aceste probleme sunt întâlnite în toate cele opt domenii, cu excepția domeniului referitor la Spații publice și clădiri.

Conform opiniei vârstnicilor extrasă din concluziile studiului referitor la percepția privind conceptul de „Comunitate Prietenoasă Vârstei”, nivelul de acoperire a nevoilor vârstnicilor din aceste localități până la momentul anului 2020, era în jur de 26%. Ținta strategiei curente este să propună soluții de rezolvare a cât mai multe din problemele identificate, pentru îmbunătățirea atât a mediului fizic din comună, cât și a mediului social.

ANALIZA SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
Performanță	
<ul style="list-style-type: none"> • APL și organizațiile societății civile din comună sunt deschise și dornice să adapteze infrastructura fizică și socială la necesitățile persoanelor de toate vârstele. • APL Vișoara are reputație bună în regiune. • Experiență în crearea și administrarea ONG-urilor, scriere de proiecte. 	<ul style="list-style-type: none"> • APL nu are experiența implementării unor planuri în baza conceptului „Comunitate prietenoasă vârstei”.
Finanțare, resurse, capacitate de operare și proceduri interne	
<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local poate susține unele cheltuieli anuale minore care pot soluționa unele probleme identificate. • Aparatul administrativ al primăriei are un nivel minim de experiență și expertiza necesară pentru implementarea strategiei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Staful primăriei are experiență limitată în organizarea unor acțiuni cu specific social.
Comunicare	
<ul style="list-style-type: none"> • Comunitatea nu este foarte mare și e ușor de mobilizat populația (prin întâlniri față-în-față sau din gură-n-gură) 	<ul style="list-style-type: none"> • APL nu a dezvoltat deocamdată canale de comunicare eficiente și fluide cu toată populația comunei.
Oportunități	Amenințări
Finanțare	
<ul style="list-style-type: none"> • Soluționarea unei mari părți din problemele identificate (în special cele care țin de mediul social) nu presupun resurse financiare mari. • Disponibilitatea AO „CASMED” de a acorda susținere pentru implementarea planului prin intermediul proiectului „Îmbătrânire și Sănătate” implementat cu suportul financiar al Crucii Roșii din Elveția. • Alți parteneri de dezvoltare ar putea fi dispuși să susțină soluționarea unor probleme, în special cele legate de mediul social din comună. • Localnicii plecați la muncă peste hotare ar putea fi interesați să contribuie la proiectele de dezvoltare locală. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local este în general insuficient pentru a acoperi toate necesitățile vârstnicilor din comună. • Bugetele publice vor suferi și vor scădea din cauza crizei economice cauzate de pandemia de COVID-19 (în special investițiile în infrastructură).
Parteneriate, participare, conștientizare comunitară și vizibilitate	
<ul style="list-style-type: none"> • În comună a fost format și activează Comitetul Coordonator Local – dispus să acorde sprijin în implementarea conceptului de „Comunitate prietenoasă vârstei”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Populația comunei ar putea fi mai puțin disponibilă pentru implicarea în activități de grup pe durata pandemiei de COVID-19. • Conceptul de „Comunitate prietenoasă

<ul style="list-style-type: none"> • Capacități bune ale factorilor interesați în domeniul atragerii fondurilor. • Populația din comunitate se va implica mai activ în suportul implementării strategiei când va înțelege beneficiile pe care le aduce. • Expertiza și experiența AO „CASMED” în implementarea conceptului ”Comunității prietenoase vârstei” în alte localități din Republica Moldova 	<p>vârstei” încă nu este pe deplin cunoscut în sat și ar putea să nu se bucure de susținerea majorității.</p>
<p>Tendențe economice, demografice, sociale și culturale</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructura locală permite modelarea și adaptarea conform necesităților persoanelor de diferite vârste. • Există cerere din partea populației din comună pentru adaptarea mediului fizic și social și acomodarea la necesitățile populației vârstnice și a celei tinere. 	<ul style="list-style-type: none"> • Populația localității îmbătrânește, ponderea persoanelor vârstnice este în creștere. • Persistă percepția tinerilor că vârstnicii sunt o povară. • Atenția populației pe mărirea veniturilor/bunăstării și ignorarea aspectelor care țin de relaționare intracomunitară. • Pandemia de COVID-19 este în plină dezvoltare, iar restricțiile și riscurile legate de răspunderea pandemiei se vor menține cel puțin pe parcursul anului 2021.

OBIECTIVE

Pentru cele opt domenii abordate în cadrul conceptului de „Comunitate prietenoasă vârstei” au fost formulate șapte obiective strategice pentru perioada 2021-2023.

Obiectivele au fost stabilite ținând cont de problemele identificate în cele opt domenii. Pentru soluționarea problemelor analizate au fost stabilite ținte concrete incluse în obiective specifice. Obiectivele specifice vizează 22 din cele 37 de problemele identificate și descrise, ceea ce reprezintă 60% din totalul problemelor descrise.

Divizate pe mediul la care se referă, obiectivele specifice vizează 14 (62%) din cele 24 de probleme din mediul social și 8 (58%) din cele 13 problemele identificate în mediul fizic.

Cele mai multe probleme identificate și neacoperite de obiectivele strategice se referă la domeniile Servicii comunitare și de sănătate, Participare civică și oportunități de angajare și Transport.

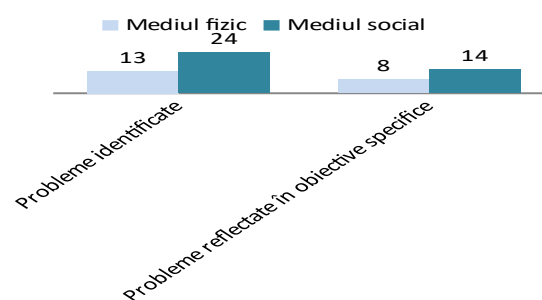

Figura 9. Numărul de probleme ale vârstnicilor din viișoara vizate în obiectivele specifice

Domenii	Obiective generale	Obiective specifice
I. Transport	1. Asigurarea accesului populației localității Viișoara la servicii calitative de transport public	1.1 Instalarea a 3 stații de așteptare și amenajarea acestora cu bănci și panouri informative privind graficul de circulație.
		1.2 Repararea și amenajarea a cel puțin 800 de metri de drum și 2000 de metri de trotuar pe strada centrală a comunei.
III. Spații publice și clădiri	3. Adaptarea clădirilor publice și spațiilor exterioare la necesitățile vârstnicilor	2.1 Amenajarea intrărilor în toate clădirile publice din localitate cu rampe și balustrade până în 2022.
		2.2 Amenajarea spațiilor adiacente principalilor prestatori de servicii pentru vârstnici și a spațiilor de agrement, cu bănci și utilități moderne.
		2.3 Instalarea băncilor de odihnă de-a lungul străzii centrale
		2.4 Iluminarea a 30% din străzile secundare/adiacente din Viișoara.
VI. Comunicare și informare	6. Sporirea accesului locuitorilor din Viișoara la posibilități de comunicare și informare	3.1 Adaptarea la necesitățile vârstnicilor a conținutului și formei informației plasate la panourile de informare din comună.
		3.2 Dezvoltarea sistemului de informare audio a populației din comună.

Domenii	Obiective generale	Obiective specifice
		3.3 Creșterea numărului de utilizatori vârstnici a resurselor digitale pentru comunicare și informare, prin dotarea bibliotecii din localitate.
IX. Participare socială / civică	9. Ridicarea gradului de participare a persoanelor vârstnice în viața comunității	<p>4.1 Instituirea și desfășurarea începând cu anul 2022 a 2-3 evenimente locale anuale/ sezoniere cu participarea vârstnicilor atât la faza de organizare cât și la cea de desfășurare.</p> <p>4.2 Identificarea și amenajarea unui spațiu de activitate pentru grupul de inițiativă</p> <p>4.3 Susținerea inițiativelor comunitare parvenite de la Grupul de inițiativă al seniorilor și din comunitate</p>
X. Respect și incluziune socială	10. Promovarea experienței și meritelor locuitorilor de vârstă a treia din Vișoara	<p>5.1 Desfășurarea activităților comune cu participarea vârstnicilor și a tinerilor din comunitate pentru transferul de cunoștințe și experiențe, începând cu sfârșitul anului 2021.</p> <p>5.2 Mobilizarea echipelor de voluntari pentru suportul persoanelor vârstnice cu lucrul din gospodărie.</p> <p>5.3 Instituirea de ceremonii solemne publice pentru omagierea persoanelor vârstnice</p>
XIII. Suport din partea comunității și servicii de sănătate	13. Crearea și menținerea serviciilor comunitare pentru îmbunătățirea nivelului de trai al locuitorilor din comuna Risipeni, cu accent pe persoanele vârstnice	<p>6.1 Procurarea serviciului de îngrijiri integrate socio-medicale la domiciliu de la prestatori privați pentru toți vârstnicii care solicită aceste servicii</p> <p>6.2 Crearea în localitate, începând cu anul 2022, a serviciului notarial săptămânal sau o dată la 2 săptămâni pentru toți beneficiarii</p> <p>6.3 Crearea serviciului de aprovizionare cu apă</p>
XVI. Locuințe	16. Asigurarea securității și siguranței vârstnicilor din comuna Risipeni	<p>7.1 Evaluarea până în 2022 a stării locuințelor persoanelor în etate din comunitate pentru identificarea factorilor de risc pentru viață și sănătate</p> <p>7.2 Dotarea până în 2022 a locuințelor tuturor vârstnicilor (doritori) din comunitate cu detectoare de fum.</p>

IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

Strategia de dezvoltare a Comunității prietenoase vârstei în localitatea Viișoara pentru perioada 2021-2023 este o anexă a Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a localității Viișoara 2017-2022. Strategia nu substituie Planul strategic de bază, dar este complementară acestuia și are scopul de a fortifica abordarea locală pentru construirea unei Comunități prietenoase vârstei în localitatea Viișoara.

Rolurile actorilor locali în implemmentarea strategiei

Primăria localității Viișoara are rolul central în implementare strategiei și responsabilitatea directă de implementare a strategiei. În acest scop, primăria va utiliza atribuțiile și competențele întregului aparat. Pentru asigurarea implementării, primăria va adopta o atitudine proactivă de identificare și atragere a resurselor necesare pentru acțiunile planificate și va facilita relațiile cu eventualii donatori.

Consiliul local al localității Viișoara, va susține implementarea strategiei prin adoptarea deciziilor necesare atât în cadrul exercițiilor bugetare anuale cât și în cadrul unor acțiuni neplanificate. De asemenea, membrii consiliului vor da dovadă de responsabilitate socială și atitudine favorabilă dezvoltării comunității prietenoase vârstei și în toate celelalte activități curente pe care le desfășoară.

Comitetul Coordonator Local a fost implicat activ la etapa de analiză a problemelor din comunitate și de elaborare a Planului de acțiuni pentru rezolvarea problemelor identificate. La etapa de implementare, Comitetul coordonator va monitoriza participativ implementarea planului de acțiuni. Comitetul mai are rol de de suport cu atribuția de creștere a gradului de conștientizare din partea populației a importanței comunității prietenoase vârstnicilor și respectiv asigurarea unui grad sporit de susținere a acțiunilor propuse în plan.

Grupul de inițiativă al seniorilor „Viișoreni” este responsabil de implementarea unor acțiuni (expres prevăzute în planul de acțiuni) care vizează organizarea și desfășurarea de activități cu implicarea vârstnicilor, care implică responsabilități de mobilizare, promovare și mediatizare în cadrul satului Viișoara.

Toți actorii menționați din satul Viișoara se vor implica în acțiuni de schimb de informații și experiență la toate nivelurile cu alte localități în care s-au implementat sau urmează să se implementeze strategii similare, pentru a construi o abordare regională unei comunități prietenoase vârstei.

Resursele

Acțiunile incluse în strategie vor fi realizate prin intermediul resurselor alocate din bugetul local, contribuția voluntară a localnicilor, colectarea de fonduri inclusiv din rândul diasporei originare din Viișoara dar și prin atragerea și direcționarea surselor extrabugetare oferite de partenerii de dezvoltare.

Una din sursele importante de luat în considerare pentru susținerea acțiunilor incluse în planul de acțiuni este proiectul „Îmbătrânire și Sănătate” implementat de către AO „CASMED” cu suportul financiar al Crucii Roșii din Elveția.

Monitorizarea

Strategia este construită în baza abordării de management orientat pe rezultate. Această abordare pune accent pe atingerea rezultatelor scontate pentru soluționare problemelor identificate la etapa de analiză a situației vârstnicilor din comună. Din acest motiv, monitorizarea implementării strategiei va fi realizată în măsură mai mare prin verificarea indicatorilor de rezultat și în măsură mai mică a indicatorilor de proces.

Controlul asupra implementării strategiei revine Primăriei satului Viișoara, care va colabora cu părțile interesate interne și externe pentru a îndeplini obiectivele.

Progresul implementării strategiei va fi monitorizat și revizuit anual prin:

- Feedback informal de la comunitate sau prin sondaje comunitare.
- Monitorizarea regulată a schimbărilor din comună și din mediului extern, care ar putea determina modificarea acțiunilor planificate.
- Rapoarte anuale de progres a implementării strategiei: Rapoartele vor fi întocmite în formă liberă, cu verificarea exhaustivă a indicatorilor de progres incluși în planul de acțiuni.

ANEXA 1. PLANUL DE ACȚIUNI 2021-2023

APROBAT
prin decizia Consiliului local Vișoara
nr. ___ din _____

Aspecte	Obiective	Indicatori	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili de implementare	Responsabili de monitorizare
1. Transportul	Asigurarea accesului populației localității Vișoara la servicii calitative de transport public	800 metri din strada centrală reparată Sector I	1.1 Reparația drumurilor deteriorate locale	2021-2022	APL	Ursu Gheorghi
		800 m din strada centrală reparată Sector II	1.2 Reparația drumurilor deteriorate locale.	2022-2023	APL	Ursu Gheorghi
		2000 m trotuare	1.3 Construirea trotuarelor.	2021-2023	APL	Ursu Gheorghi
		Tăblițe cu graficul de lucru al rutei auto de transport instalate în stațiile de așteptare	1.4 Elaborarea și amplasarea tăblițelor.	2021-2022	APL	Pirojoc Alina
		3 Stații de așteptare	1.5 Construcția stațiilor de așteptare.	2022-2023	APL Contribuții bănești Muncă	Pirojoc Alina
2. Spații publice și clădiri	Adaptarea clădirilor publice și spațiilor exterioare la necesitățile vârstnicilor	Două terenuri de joacă amenajate, cu bănci și spații de socializare amenajate și pentru persoane vârstnice.	2.1 Amenajarea terenurilor de joacă pentru copii	2022-2023	APL	Cebotari Viorica
		Instituțiile publice asigură accesul persoanelor cu dizabilități (școala, grădinița,	2.2 Instalarea în instituții publice a balustradelor și rampelor de acces.	2021-2022	Managerii de instituție	Gavriliuc Viorica

Aspecte	Obiective	Indicatori	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili de implementare	Responsabili de monitorizare
		IMSP CS, primăria, Casa de Cultură) Balustrade instalate în instituții publice și cu acces public				
		6 scaune instalate afară la Oficiului Poștal și la IMSP CS	2.3 Instalarea a șase scaune cu spetează la oficiul poștal.	2021-2022	Managerii de instituției	Cojocari Cristalina
		20 de scaune instalate de-a lungul drumului central	2.4 Instalarea scaunelor de-a lungul drumului central	2022-2023	APL	Cojocari Cristalina
		30% a străzilor adiacente iluminate până în 2023	2.5 Iluminarea străzilor adiacente.	2021-2023	APL	Cojocari Cristalina
3. Comunicare și informare	<i>Sporirea accesului locuitorilor comunei la posibilități de comunicare și informare</i>	Informația pe panourile informative actualizată, lizibilă și plasată regulat, într-o formă pe înțelesul tuturor.	3.1 Plasarea regulată a informației pe panourile informative (într-o formă și conținut ușor accesibil vârstnicilor) și pe rețelele de socializare	permanent	APL	Gavriliuc Viorica
		Informația plasată regulat	3.2 Crearea și întreținerea paginii pe rețelele de socializare „Vișoara - Comunitate prietenoasă vârstei”	2021-2023	Comitetul coordonator local	Gavriliuc Viorica
		Grup de inițiativă pentru	3.3 Crearea grupului de	2021	Grupul de	Spataru Galina

Aspecte	Obiective	Indicatori	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili de implementare	Responsabili de monitorizare
		informare creat inclusiv din persoane vârstnice – utilizatori ai bibliotecii publice Număr în creștere de utilizatori vârstnici ai calculatoarelor din sala bibliotecii publice și centrul de resurse pentru tineret	inițiativă pentru informarea oamenilor în etate despre existența calculatoarelor în sala bibliotecii publice și centrul de resurse pentru tineret (asistent social, lucrător social, poștaș)		inițiativă „Viața și speranța”	
		10 difuzoare instalate pe pilonii de electricitate Populația informată prin intermediul sistemului audio	3.4 Dezvoltarea sistemului de înștiințare audio a populației	2022-2023	APL	Gureva Eugenia
4. Participare socială/ civică	Ridicarea gradului de participare a persoanelor vârstnice în viața comunității	2 activități cultural-artistice organizate și desfășurate cu implicarea persoanelor vârstnice: - „Ziua omului în etate” și - „De la vârstnici luate, tinerilor date”	4.1 Organizarea și desfășurarea activităților cultural – artistice cu implicarea persoanelor vârstnice 4.2 Identificarea și amenajarea unui spațiu de activitate pentru grupul de inițiativă 4.3 Susținerea inițiativelor comunitare parvenite din partea Grupului de inițiativă. Cofinanțări	Anual Toamna și Primăvara 2022-2023 2021 2021-2023	Grupul de inițiativă APL APL	Spataru Galina

Aspecte	Obiective	Indicatori	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili de implementare	Responsabili de monitorizare
5. Respectul și incluziunea socială	<i>Promovarea experienței și meritelor locuitorilor de vârstă a treia din comuna Vișoara</i>	2 activități anuale comune cu tinerii și persoanele în etate desfășurate în comunitate	5.1 Organizarea activităților anuale comune cu participarea tinerilor și vârstnicilor.	2022-2023	Căminul cultural Biblioteca publică Grupul de inițiativă CLE din gimnaziu	Cebotari Viorica
		2 activități anuale de promovare a meritelor și experienței persoanelor în etate desfășurate	5.2 Desfășurarea activităților de promovare a meritelor și experienței persoanelor în etate	2022-2023	Gimnaziul și grădinița de copii	Spataru Galina
		Sezonier, de organizat grupuri de voluntari pentru dezapezirea, pregătirea terenului, adus apă....)	5.3 Implicarea tinerilor în activități de voluntariat pentru susținerea vârstnicilor	Decembrie – Martie Anual 2022-2023	Grupul de inițiativă	Gavriliuc Viorica
		Persoane vârstnice omagiate (70, 80, 90, 100....ani)	5.4 Omagierea persoanelor vârstnice	Permanent 2021-2023	Grupul de inițiativa	Gureva Eugenia
7. Suport din partea comunității și servicii de sănătate	<i>Crearea și menținerea serviciilor comunitare pentru îmbunătățirea nivelului de trai al locuitorilor din satul Vișoara, cu</i>	Număr de beneficiari (anual) în dependență de necesități	6.1 Contractarea de servicii socio-medicale de la prestatori privați pentru acoperirea nevoilor persoanelor în etate	2021-2023	APL	Cojocari Cristalina
		Servicii notariale asigurate	6.2 Organizarea unui serviciu notarial odată	2021-2023	APL	Ursu Gheorghe

Aspecte	Obiective	Indicatori	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili de implementare	Responsabili de monitorizare
	<i>accent pe persoanele vârstnice</i>		la 2 săptămâni sau lunar.			
8. Locuința	<i>Asigurarea securității și siguranței vârstnicilor din Vișoara</i>	Baza de date creată a vârstnicilor cu starea locuințelor deplorabilă Beneficiarii cu necesități identificați.	7.1 Vizitarea persoanelor vârstnice în perioada rece a anului de către membrii Comitetului Coordonator și crearea unei baze de date a persoanelor cu situația precară a locuințelor persoanelor în etate	2021-2023	APL	Cojocari Cristalina
		Locuințele vârstnicilor asigurate cu detectoare de fum.	7.2 Instalarea detectoarelor de fum. (1.1 Elaborarea devizului. 1.2 Procurarea și montarea detectoarelor 1.3 Evaluarea și monitorizarea (întreținerea detectoarelor)	2021-2023		Spataru Galina

ANEXA 2. LISTA PROBLEMELOR IDENTIFICATE

* Procentajul reprezintă ponderea respondenților care au confirmat existența problemei

Ponderea vârstnicilor care confirmă problema	Problema / îngrijorarea identificată	1. Spații publice și clădiri	2. Transport	3. Locuință	4. Participare socială	5. Respect și incluziune socială	6. Participare civică și oportunități de activitate	7. Comunicare și informare	8. Servicii comunitare și de sănătate
30%-50%	Lipsa spațiilor de odihnă și agrement pentru vârstnici	39.2%							
	Lipsa scaunelor în locurile publice și de-a lungul străzii principale.	47.1%							
	Persoanele în etate nu au acces la servicii de aprovizionare cu apă								3.00%
	Treptele lunecoase pe timp de iarnă la instituțiile publice	46.1%							
60%-80%	Vârstnicii cu un grad redus de mobilitate nu se pot deplasa la instituțiile publice cu transportul public local		71.56%						
	Persoanele în etate nu au acces la servicii farmaceutice								0%
	Este necesară dotarea locuințelor vârstnicilor cu detectoare de fum	74.50%							
	Persoanele în etate nu au acces la servicii de colectare a deșeurilor solide								61.00%
0%-40%	Nu există oportunități de angajare în câmpul muncii pentru persoanele în etate						30.39%		
	Vârstnicii nu participă la activitățile socio-culturale din comunitate				1%				
	Nu toate străzile sunt iluminate pe timp de noapte.	28.4%							
	Vârstnicii nu sunt implicați în organizarea evenimentelor publice în comunitate				3.00%				
	Vârstnicii nu sunt invitați la ședințele CL și contribuția lor la nivel de comunitate nu este apreciată					11.76%			
	Tinerii nu manifestă o atitudine respectuoasă față de persoanele în etate					33.33%			
	Autoritățile locale și vecinii nu ajută persoanele în etate pe timp de iarnă			14.70%					
	Autoritățile locale și oamenii din localitate nu sunt preocupați de persoanele în etate și nevoile lor					1.96%			
În localitate nu există programe educaționale pentru îngrijirea persoanelor în vârstă								15.68%	

0%-30%	Persoanele în etate cu nevoi speciale / dizabilități nu au acces la activități de voluntariat						12.74%		
	Nu există oportunități pentru a facilita întâlnirile între persoanele în etate				3.92%				
	Persoanele în etate nu au oportunități să învețe lucruri noi și să fie activi social						0%		
	Vârșnicii nu sunt informați despre activitățile care se organizează în localitate							10.78%	
	Persoanele în etate nu au acces la computere și internet în spații sau instituții publice							12.74%	
	Transportul public nu este disponibil pentru toți vârstnicii		22.54%						
	Activitățile desfășurate în comunitate nu sunt intergeneraționale și nu implică persoane de diferite vârste				2.94%				
	Persoanele cu mobilitatea redusă sau imobilizate nu sunt vizitate la domiciliu				2.90%				
	Vârșnicii nu sunt bine reprezentați în comisii și nu participă în procesul de luarea a deciziilor							6.86%	
0%-40%	Persoanele în etate sunt uneori tratate cu mai puțin respect					33.33%			
	Vârșnicii nu sunt implicați voluntar în calitate de experți, diseminatori de informație și formatori / trainerii.							4.9%	
	Locuințele vârstnicilor prezintă risc sporit de accidente			23.52%					
	Autoritățile locale nu susțin inițiativele și activitățile de voluntariat realizate de persoanele în etate						3.92%		
	Vârșnicii nu au acces la servicii de îngrijiri sociale și medicale atunci când apare o astfel de nevoie								0%
	Vârșnicii și persoanele cu dizabilități nu sunt ajutați cu lemne de foc pe timp de iarnă			15.68%					
0%-60%	Informația plasată pe panourile informative nu este expusă pe înțelesul persoanelor în etate							7.84%	
	Graficul de circulație a transportului nu este comod		28.43%						
	Nu există suficienți asistenți medicali în comunitate								8.82%
	Stațiile de așteptare nu sunt amenajate și nu au graficul de circulație		53.92%						
Media ponderii confirmărilor problemelor (pe domenii)	47%	44%	17%	2%	20%	13%	9%	22%	
Media ponderii confirmărilor problemelor din mediul fizic	47%	44%	17%	2%	-	-	-	-	
Media ponderii confirmărilor problemelor din mediul fizic	-	44%	17%	2%	20%	13%	9%	22%	

ANEXA 3. LISTA PARTICIPANȚILOR LA ELABORAREA STRATEGIEI

1. Ciubotaru Ina	Primarul satului Viișoara
2. Gavriliuc Viorica	Directorul gradiniței-creșă „Garofița”
3. Cojocari Cristalina	Asistent social comunitar s. Viișoara
4. Pirojoc Ina	Secretar, Primăria Viișoara
5. Spătaru Galina	Președintele GCS „Viișoreni”
6. Nimerenco Carolina	Director Casa de creație
7. Ursu Gheorghii	Perceptor fiscal, Primăria Viișoara
8. Cebotari Viorica	Profesor, Gimnaziul Viișoara